

ЦЪРКОВЕНЪ ВЕСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪ БЕЗПЛАТНА МЕСЕЧНА ПРИТУРКА „ДУХОВНА КУЛТУРА“ — списание за религия, философия, наука и изкуство.

АБОНАМЕНТЪ: Църковни учредения, за годишен месец 80 л. а 50 лева (само годишен вестникъ—1 л. което се отпирката, да

2791 ПУКЕ, ПЛ. СВ. НЕДЕЛЯ БОГОСЛ. Ф-ТЕТЪ, ДАР.

Гария: За всички абонати (платими на два пжти); за 6 на един пжт); за 3 месе чужбина (абонаментът е сага)—250 лева. III. Само „Църковенъ Духовна култура“—40 лв. Всичко, „Църковенъ вестникъ“ и при Св. Синодъ, Редакцията на „Ц. В.“.

Непомъстени ржкописи не се връщатъ. Всички парични суми да се изпращатъ до Св. Синодъ. Обявления, само предплатени, се печататъ на последнитъ страници. Плаща се: 10 лева за заглавие, 5 лева за дата, 5 лева за подписъ и за всѣка останала дума по 2 лева. Официалнитъ обявления на църковнитъ учреждения се изпращатъ направо въ Администрацията; частни обявления се приематъ и чрезъ агенцитъ — последнитъ получаватъ 30% отстъпка

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Митрополитъ Климентъ (Василь Друмевъ). — † Софийский Стефанъ.
2. Отговорности за мира. — † Пловдивский Кирилъ.
3. Невѣрие и вѣра въ Бога. — В. Салабашевъ.
4. Силата на съвѣстта. — Свещ. Димитъръ Радовановъ.
5. Изъ духовната съкровищница на Църквата.
6. Художественъ отдѣлъ.
7. Бележки и отзиви.
8. Официаленъ отдѣлъ.
9. Седмиченъ прегледъ на събитията.
10. Църковна и обществена летопись: I. У частъ; II. Въ чужбина.
11. Обявления.

† Софийский Стефанъ.

Митрополитъ Климентъ.

(Василь Друмевъ).

Безконечното огърлие на годинитъ отбеляза едно столѣтие отъ датата на раждането и четири десетилѣтия отъ ранната смъртъ на приснопаметния В. Търновски митрополитъ Климентъ (въ свѣта Василь Друмевъ).

Роденъ въ гр. Шуменъ презъ 1841 г. отъ благочестиво еснафско семейство, Василь Друмевъ е закърменъ отъ най-ранната му възраст въ здравитъ начала на благочестие и родолюбие. По късно тѣзи две начала дадоха два завършени образа — духовника и държавно-културния вождъ.

Богато надарено дете, Василь Друмевъ, още въ първитъ си дни на школското си образование (1847/48 год.), спира върху си вниманието на своя учителъ отъ взаимното училище Сава Вълчевъ Филаретовъ, а по-късно, презъ 1849/50 г., и на известнитъ български педагози и дейци отъ епохата на Възраждането — Сава Доброплодни и Иванъ Богоровъ. Просторниятъ и разнообразенъ духовенъ потенциалъ на Василь Друмевъ, въ своята очарователна първична сила, се налага на всички твърде рано.

„Само едно отъ момчетата захваляваха най-много и го показваха за примѣръ на другитъ. То бѣше В. Друмевъ“ (списание „Свѣтлина“, година VIII, кн. 7). Така свидетелствуватъ за малкия тогава ученикъ неговитъ съученици. Отличенъ ученикъ, В. Друмевъ не пропуска и други извънучилищни културни прояви, въ които най-добре се загатва и откроява изключителната му личностъ на юноша съ рѣдко богата и пѣстра надареностъ. Така, въпрочутя за своето време

шуменски оркестъръ, основанъ отъ Шафрана, В. Друмевъ свири на флейта, а въ играната комедия на Сава Доброплодни „Михалъ“, съ възхновение изнася централната роля въ пиесата, извиквайки общото възхищение на шуменци. Завършилъ презъ 1856 година съ отличие взаимното (год. и половина), основателното (3 години) и упражнителното (3 г.) училища, той бива приетъ въ сжщитъ училища като помощникъ-учителъ. Но копнежътъ у него за повече знание е неудържимъ. И този копнежъ бива изненадващо наситенъ. Като избранникъ на гр. Шуменъ, бедниятъ юноша бива препоръчанъ на Драганъ Цанковъ въ Цариградъ, който го изпраща въ Одеса, за да постъпи въ духовната семинария като стипендиантъ на Одеското българско ученолюбиво-благотворително настоятелство.

Въ духовната семинария В. Друмевъ е пръвъ

ученикъ. Той, обаче, не спира тукъ. Неговиятъ широкъ мирогледъ го тласка къмъ политико-обществени и културни начинания и прояви, които напълно поглъщатъ свободното му време. Появата на нѣкои негови (1860) статии въ „Цариградски вестникъ“, както и напечатаниятъ въ „Български книжици“ неговъ преводъ на разказа „Царица Семирамида“, спиратъ върху него вниманието на духовния елитъ въ България. Въ Одеса В. Друмевъ се запознава съ Раковски, съ когото установява неотлъчна интимна дружба, която оказва решително влияние върху младия семинаристъ.

Възприелъ политическия мирогледъ на Раковски и подъ неговото благотворно влияние, В. Друмевъ разгръща забележителна по размахъ дейностъ, която откроява неговата цѣлостна идейна композиция за свободата и напредъка на българския народъ. И ние виждаме подъ увлѣкательното перо на този семинаристъ да израства въ неочаквани художествени багри и неподозирана изразна красота първата българска повестъ — „**Нещастна фамилия**“. Презъ 1860 г., следъ две годишна работа, непрестанно прекъсвана отъ училищни и извънучилищни занимания, „**Нещастна фамилия**“ бива отпечатана въ „Български книжици“, год. II, кн. I и год. III, кн. II.

Продуктивната годностъ на младия семинаристъ, издаваща и богатата му ерудиция, не спира въ личното му творчество. Едновременно съ напечатването на прекрасната му повестъ, той изпраща въ „Български книжици“ и двата си преводни трудове — „**Нравственны разсужденія съ невинныя юноши**“ и „**Привиденія**“. Следъ необикновения приемъ на „Нещастна фамилия“, която възбужда не само възхищение и горчиви сълзи, а извиква и тревоженъ размисълъ върху робската съдба на родината, Василь Друмевъ написва въ 1861 год. и стихотворението „**Я гледайте, братя мили**“, което го поставя въ неразривенъ духовенъ обсегъ съ творцитѣ и дейцитѣ на Възраждането. Това стихотворение той написва по поводъ заточението на именититѣ иерарси-борци за църковната ни независимостъ: Илариона Макариополски и Авксентия Велешки. Въ шумния отгласъ и огромната популярностъ на това стихотворение, добило характеръ на химнъ, възпѣващъ народната трагедия, В. Друмевъ окончателно се утвърдява като писателъ, чието голѣмо и чисто сърдце пулсира, движено единствено отъ великата скръбъ на своя, отъ вѣкове потисканъ народъ. В. Друмевъ, обаче, има и друга легендарна и величава страна на своя животъ.

Въ героичния периодъ на българското възраждане, се издига гордятъ силюетъ на Раковски и на всеобемлющата славянска стихия въ лицето на българската легия въ Бѣлградъ.

На 22 декемврий 1861 година В. Друмевъ, съзнателно, разумно и свободно, по свой личенъ починъ напуска Одеската семинария и се отправя по зова и стѣпкитѣ на Раковски и Караджата въ Бѣлградъ, за да изтъргне живъ дѣлъ въ борбата за освобождението на сърбитѣ и чрезъ тѣхъ на българитѣ. Въ неговото пробудено расово славянско съзнание борбата за свободата на сърбитѣ не е освенъ брънка отъ веригата борби за освобождение и обединение на разпокъсаното велико славянско семейство. Еднакво мечтателъ и човѣкъ на живото дѣло, тукъ, въ Бѣлградъ, той изживява нѣкои случайни и дълбоки разочарования. Легията на Раковски бива разтурена. Преди това, обаче, единъ инцидентъ произвежда потресно впечатление върху и безъ това силно впечатлителната душа на В. Друмевъ. Овладейтъ отъ горда самонадеяностъ и нѣкои прекомерни и неуравновесени увлѣчения, Раковски възбужда вече всрѣдъ другаритѣ си едва одържано брожение. За невинна постѣпка Василь Друмевъ, който обръщалъ внимание за закономѣрностъ и човѣчностъ въ действитаята, бива, по заповѣдь на Раковски, изправенъ безъ съдъ на разстрелване. Само твърде бързата щастлива и навременна намѣса на Стефанъ Караджа спасява Друмева отъ явна смъртъ. Караджата, съ цепеница въ рѣце, принуждава Раковски да отмѣни несправедливата си заповѣдь. Тази тѣжна случка разкъсва за винаги вдъхновената дружба между двамата титани на българския възрожденски духъ.

Боленъ, безъ сръдства за пѣть и храна, зле бутъ и облѣченъ, живъ символъ на нищетата и раданѣето, Василь Друмевъ трѣгва по обратния пѣть къмъ Одеса. Завърналъ се въ семинарията, той бързо настига другаритѣ си и отново заема първо

мѣсто между тѣхъ. Първъ е въ сжщото време и между дейцитѣ отъ учебникарското „Книжовно общество“, основателъ на което е Павелъ Калаянджи.

Въ 1864 година В. Друмевъ ни поднася втората си недовършена повестъ „Ученик и благодетели, или чудното си е чудно“ (в. „Съветникъ“, бр. 8—41, 1864 г.).

На следната 1865 год. Василь Друмевъ завършва съ отличие семинарията и постѣпва въ Киевската духовна академия. Попадналъ въ срѣдата на прогресивната академическа младежъ въ майката на рускитѣ градове — Киевъ, той е въодушевенъ отъ нейнитѣ възвишени пориви и свещенъ идеализъмъ. Великиятъ жестъ на Царя-Освободителъ — освобождението на крепостницитѣ — бѣше мощенъ стимулъ за всестранния възходъ на руската интелигенция.

Загубата на Раковски и издѣлбаната съ това празнота въ душата му отчасти е попълнена. Киевъ му предлага дружбата съ Иосифъ Соколски, който по това време се намира въ Киевско-печерската лабра. Трѣбва да се отбележи, че и въ Киевската духовна академия В. Друмевъ първенствува и минава за най-добрия студентъ.

Хармонично съчеталъ научнитѣ си занимания, като студентъ, съ писателската си и публицистична дейностъ, В. Д. за кжсо време успѣва да завладѣе умоветѣ и сърдцата на току-що пррбуждащитѣ се за интензивенъ духовенъ животъ свои сънародници. Но скоро той бива високо оцененъ, добивайки признание и всрѣдъ научния елитъ на Русия. Неговата дисертация: „**Греко-римскіе закони о преступленіяхъ противъ вѣры и церкви**“ (1869 г.), която се съхранява въ ржкописния оригиналъ въ Киевската академия, му спечелва научната степенъ кандидатъ на богословие. Научнитѣ достоинства на този му трудъ събиратъ похвалитѣ на неговитѣ професори. Известниятъ руски ученъ богословъ и каноникъ Терновски, въ една своя книга, цитира и сочи неговата дисертация като извънредно цененъ източникъ за всички, които третираатъ като сюжетъ за свои научни занимания историческото развитие на църковната каноника.

Така Василь Друмевъ приключва въ 1869 г. академичната си подготовка въ Киевъ. Отъ сега нататкъ, въ ярко очертанитѣ рамки на цѣлостната му личностъ, той слага предъ олтара на родината всичко, съ което Богъ така щедро го е надарилъ и което самъ е придобилъ съ стоманената си воля и необикновенъ ученолюбивъ трудъ. Отъ сега за въ бждеще неговъ девизъ е — **всичко за отечеството. И на този девизъ той остава вѣренъ до последния часъ на своя отруденъ и измжченъ животъ.**

1870-а година ознаменува единъ отъ най-значителнитѣ факти въ историята на българската писменостъ — появата на „**Периодическо списание**“. Това списание, единъ отъ чинто основатели е В. Друмевъ, поглъща цѣлото му внимание. „П. Списание“ е нуждната висока трибуна, отъ която той не слиза въ продължение на 4 години. Името на Друмевъ и неговата книжовна дейностъ сж неразривно свързани съ „Периодическо списание“. Тукъ излизатъ и трудоветѣ му, които рѣзко го открояватъ като духовна величина срѣдъ културния просторъ на предосвободителната ни епоха: — 1) „**За отхраната**“, монография и първъ философски етюдъ въ педагогичната ни литература; 2) „**Иванку, убоецътъ на Асеня I**“, историческа драма, печатана презъ 1871 г. въ Браила, като приложение на Пер. Сп.; 3) „**Иерархическа наредба на черквата**“, монография и 4) „**Намѣсване на свѣтската властъ въ черковнитѣ работи**“.

Между едно изобилие отъ образцови рецензии, критични бележки и статии, В. Друмевъ написва **Животописание на Стойко Владиславовъ-Софроний и предговоръ на Мати Болгария** отъ Неофита Бозвели.

Прекомерното дѣлови животъ и постоянна борба съ нуждата, така протичатъ годинитѣ, изживѣни въ Браила, кждето този голѣмъ българинъ ржководи едно отъ най-важнитѣ и завидни културни срѣдища въ епохата на Възраждането. Поповичъ, Стояновъ и Добри Войниковъ живо подпомагатъ трудната му задача въ Браила. Но скоро той напуска Ромжния, за да се отзове въ скжпата за него родна земя, която изживява едновременно тревожни и радостни трѣпки и победната стихия на църковно-освободителнитѣ ни борби. Съ неотразима сила Църквата отдавна привлича Василь Друмевъ. Въ борбитѣ за независима Българска църква той е свикналъ да вижда първитѣ лжи на приближаваща се пълна духовна и полити-

ческа свобода. Народността на българската църква, със чинто безсмъртни водачи и труженници той е въ постоянне досег, го тласка към свещеното духовно звание. Не по-малко допринася за това му решение Тодоръ Икономовъ, бележитъ църковно-общественъ деятелъ, съгражданинъ и другаръ отъ школскитъ му години, голъмъ поклонникъ предъ неговитъ велики дарования и културни постижения.

Презъ юний 1873 г. блаженопочиналиятъ Доростоло-Червенски митрополитъ Григорий въвежда въ духовенъ санъ Василь Друмевъ, като му дава монашеското име Климентъ. На следната 1874 г. митрополитъ Григорий, въ съслужение съ Варненско-Преславския митрополитъ Симеонъ и Ловчанския митрополитъ Дионисий, при стечение на хиляденъ народъ и на множество чужденци, въ катедралния си храмъ въвежда Климента, вече архимандритъ, въ епископски санъ съ титлата Бранички.

Дълбокъ и тънъкъ познавачъ на омилетиката, Климентъ Бранички е рѣдъкъ, дори недосегаемъ образецъ въ ораторството, особено въ областта на църковното красноречие. Неговитъ проповѣди — бисеръ на възвишена мисль и всеобемлюща любовь, на правда и истина, съ откровения на единъ пастиръ, чинто сърдечни струни трептятъ отъ всѣки полъхъ на страданиято. А страданиято, това е неотмѣнниятъ символъ на робството, противъ което той не само протестираше и пишеше, но действуваше активно. Нѣкога, като Василь Друмевъ, той бѣ проплакаль великата трагедия на своя народъ, сега, като епископъ Климентъ, той прислиза низко срѣдъ народнитъ недра, за да избърсва сълзи, да развѣе наредъ съ свещенитъ хоругви на родната Църква и величественитъ шандарти на свѣтлитъ легенди отъ великото минало — предвестници на идещата политическа свобода. Интелигенцията, която съ несдържанъ възторгъ бѣ посрѣщала всѣки книжовенъ актъ на културния вождъ В. Друмевъ, сега следи прехласната и християнски въодушевена неуморимия църковенъ вития и истински народенъ пастиръ. Когато тежкитъ оржедейни изстрели възвестяватъ победоносния походъ на освободителнитъ руски войски, епископъ Климентъ, като викарій на Русенската Митрополия, показва забележителното обладание и величие на своето родолюбие и човѣколюбие. Преди освободителнитъ войски да влѣзатъ въ Русе, срѣдъ трѣска и ужасната детонация на изсипващитъ се надъ града гранати, неустрашимъ да себепотрицание, той броди изъ града, отваря най-страшнитъ турски врати, укротява разярнитъ аги, бейове и военачалници, за да облекчи жестоката участь на пасомитъ си. И той успѣва да отстрани много изпитания отъ главитъ на русенци. Нѣщо повече, трима осждени на смъртъ българи той свали отъ вжжето.

Срѣдъ кръвъ и страдания се ражда онази любовь и преданостъ на пасоми къмъ пастиръ, която обгрѣща образа на епископъ Климента въ бѣлото сияние на народната признателностъ. Скоро България, току що освободена, призовава най-достоинитъ си и ценни синове да бранятъ нейната кауза отъ настрѣхналитъ апетити на близки и далечни, малки и голѣми народи. **Неотляжно, на будна стража предъ старата на Църква и родина стои епископъ Климентъ! Той навѣсѣжде, мждето дългътъ го зове.** Въ Санъ-Стефано, гдето Русия кове историческитъ предѣли на България, епископъ Климентъ се превръща въ фокусъ на българскитъ интереси и сжения, а за бранителитъ на българската кауза той е живо звено и неизтощимо динамо. Макарь че светото дѣло на Санъ-Стефано бѣ жестоко, коварно и подло сгромолясано въ Берлинъ, българскитъ народъ, въпрѣки това, изпитваше голѣма духовна нужда да благодаратъ на великия си благодетелъ и покровителъ императора Александра II, и тогава, чрезъ Маринъ Дринова, покрусена, но не и отчаяна, България единодушно предлага на Климента Бранички да бжде членъ на делегацията, която трѣбва да изрази на Царъ-Освободителя всенародната признателностъ и благодарностъ за скжпитъ жертви предъ свободата ни. Върховна и деликатна мисия най-отлично изпълнена отъ бележития български Иерархъ и гражданинъ!

При устройството на възстановената Българска автокефална църква и държава епископъ Климентъ е важенъ факторъ. Той е закрепостенъ въ догмитъ и канонитъ на православие и въ идеалитъ на славянството. Неговата речъ предъ Великото Народно Събрание по случай избора на князь Александъръ Батен-

бергъ е отъ извънредно значение исторически документъ. Църковникътъ и държавникътъ епископъ Климентъ изпква тукъ въ цѣлия си рѣстъ на истински водачъ. Въ 1878 г., като ректоръ, урежда богословската школа при Петропавловския манастиръ, на която дава мощенъ тласкъ да се развива по типа на образцовитъ руски семинарии, а малко по-късно открива и подрежда девическата гимназия и въ гр. В. Търново, като сжщо така ръководи и мжжката гимназия при сътрудничеството на д-ръ В. Беронъ.

Широката му църковна и просвѣтна дейностъ, обаче, бива внезапно прексната отъ настжпилитъ въ страната политически сътресения. И погледътъ на княза и народа се спира върху Климента, когото удостооява като министъръ-председателъ и министъръ на просвѣтата.

Съ най-здрави политически схващания, този голѣмъ общественикъ и духовникъ, истински високопросвѣтенъ човѣкъ и държавникъ, безспорно отъ изключителенъ стилъ, е пръвъ носителъ и голѣмъ защитникъ на идеята за втора камара - сенатъ, като контроленъ парламентаренъ органъ, както и пръвъ идеологъ на цензовано избирателно право. Неговата лична и обществена честъ, както и държавническитъ му схващания, не го задържатъ за дълго по върховетъ на политическата и държавна иерархия. Наскоро той се изправя въ свои гигантски духовенъ рѣстъ въ борба срещу пълномощията на княза, които схваща като посегателство върху така скжпо заплатенитъ и съ мжка извоювани народни права и свободи. Въ тази борба той остава самъ, изоставенъ дори и отъ екзархъ Иосифа, митр. Григория, митр. Симеона, та дори и отъ личния си приятелъ архим. Константинна, по-късно Вратчански Митрополитъ. Неустрашимъ борець за народнитъ права и свободи, той брани съ всичкитъ си сили, въпрѣки очевиднитъ рискове, Конституцията, до като успѣва да превърне тази борба въ всенародно движение.

Дълго управлявалъ овдовялата В. Търновска епархия, епископъ Климентъ бива избранъ като В. Търновски митрополитъ презъ 1884 г. и още сжщата година той е избранъ за Екзархийски представителъ при българското правителство, като е натоварванъ да управлява и овдовѣлата Софийска епархия. Едно голѣмо събитие, обаче, го откъсва отъ ежедневнитъ му грижи. Съединението между северна и южна България възбужда Европа и тревожно раздвжва дипломатическитъ канцеларии. За този смѣль актъ на князь Александра трѣбва да бжде спечелена благосклонната санкция на оскърбена Русия и нейния сърдитъ императоръ Александъръ III. Кому може младото, току-що обединено княжество да повѣри сждбата си въ тѣзи моменти на върховни изпитания, освенъ на митрополитъ Климентъ? И въ една неповторима, преситена отъ тактъ, умение и драматизъмъ речъ, изнесена предъ императора, митрополитъ Климентъ изтрѣсва изъ разтреперанитъ отъ вълнение устни на всерусийския самодържець покровителственитъ думи: „О разединеніи теперъ и рѣчи бытъ не можетъ“.

Завършилъ щастливо и тая тежка мися, той се залавя, като пръвъ председателъ на българското дружество „Червенъ кръстъ“, да постави туй дружество на надлежната висота, въздигайки голѣмия му мораленъ капиталъ до култъ на жива хуманностъ, много красиво проявена презъ сръбско-българската война.

Фаталниятъ превратъ отъ 9 августъ 1886 г. го изтласква, въпрѣки волята му, отново по върховетъ на държавата. Но този пжтъ той е министъръ-председателъ, не за да управлява, а да примирява и укротява гибелни политически страсти. Въ вихъра на тѣзи страсти, тъмни лица сквернословятъ личното име на Климента, като му отпращатъ модния и евтинъ, оскърбителенъ епитетъ — „предателъ“. Отъ този мигъ, обаче, прозвището „предателъ“ загубва въ България своя оскърбителенъ смисль, защото партийнитъ шабове го прикачватъ тамъ, кждето има въ излъщъкъ и лична, и обществена честъ, и кристално родолюбие.

Гранитенъ стълбъ на идеята за националното ни обединение, въ рамкитъ начертани отъ Русия въ Санъ-Стефано, митрополитъ Климентъ е фанатиченъ поклонникъ на най-славянското схващане. Той, въ държавническата си далновидностъ, иска да осигури на България широкиятъ грѣбъ на руската мощъ, за да ѝ гарантира мирно политическо развитие, бързъ

културенъ и стопански възходъ, както и господствуваща роля на Балкана. И той моли, напътва, или мъмри всички, чийто кракъ стъпи върху капитанския мостикъ въ държавния корабъ на България, като иска отъ тѣхъ да не колебаятъ външно-политическия курсъ на страната върху несигурни полюси. По-късно историята подтвърди държавническиятъ прозрения на митрополитъ Климента. Но въ тъмната епоха на разюздани политически страсти, обруганъ, битъ, заточаванъ и сжденъ отъ страненъ сждебенъ съставъ, той носи кръста на затворника въ мрачните келии на Петро-Павловския и Гложенски манастири. Затворническиятъ дни въ Гложенския манастир той прекарва много мъчително. За режима въ Гложенския манастир следъ освобождението си той говори съ тихо прискърбие: „— Въ този затворъ азъ много, неизразимо страдахъ“.

Народенъ любимецъ, митрополитъ Климентъ, следъ падането на Стамболова, както въ София, така и въ престолния му градъ В. Търново, бива посрещанъ отъ народа съ неописуема радостъ, като мъченикъ и апостолъ на вѣрата и свободата. Пакъ нему бива възложена високоотговорната и деликатна мисия да изгладя задълбания конфликтъ между Русия и България. Той е начело на депутацията отъ народни представители и, следъ като поставя вѣнецъ върху гроба на царъ Александъръ III, започва да отстранява прѣчките на помириенето. И този пътъ неговата дипломатическа мисия е увѣнчана съ блѣскавъ успѣхъ. Рускиятъ императоръ Николай II бащински протегна ръка на „братушките“ и на тѣхния князь, като благоволи да стане кръстникъ на българския престолонаследникъ, съ което династията ни бива призната и стабилизирана вече като народна династия.

Озаренъ отъ щастливия завършекъ и на това народно дѣло, увѣренъ въ хубавото бъдеще на България, той ѝ завещава още нѣколко съчинения — **Събрание на правилата на св. Апостоли; Вселенскитъ и помѣстни събори; Кратка история на Лѣсковския манастиръ св. Петъръ и Павелъ; Недовършената повестъ царъ Иванъ Александъръ и други.**

Сломненъ отъ трудъ, лишения и преследвания изъ стрѣмнитъ извиви на своя борчески животъ, на 10 юлий 1901 година, голѣмото сърдце на митрополитъ Климента престава да тупти. **Раздалъ на своя народъ неизчерпаемитъ богатства на душата си, той, разкривайки два свѣта въ себе си — религиозния екстазъ и изкуството — потѣва въ красотата на подвига и себепожертвата.**

Въ свѣта на безсмъртието нека витае вѣковѣчниятъ духъ на пѣвеца и мъченика, който въ най-скривени откровения разгада предъ зрящитъ слѣпци на своето време величието на българския духъ и волята му да пребъде въ силата и славата на славянския си родъ и гений.

Други анализуватъ и мотивирано му отреждатъ едно отъ най-първитъ мѣста въ културния, църковния и политико-обществения животъ на предъ и следъ освободителна България. За всички, обаче, той е главатаръ на челния отрядъ, който вдѣхна вѣрата и даде възможноститъ на българския всестраненъ напредкъ и възходъ.

Митрополитъ Климентъ безспорно е именитъ духовникъ, бележитъ възрожденецъ и великъ патриотъ, който за винаги ще блести въ очарованието на своитъ културно-просвѣтни и църковно-граждански добродетели като величина отъ най-голѣмъ мащабъ и изключителна по духъ, настроение и творчество ржководна личностъ! За онѣзи, които, волно и неволно, го похулиха и послаха съ търне жизнето му поприще, родната Църква, благославяйки вдѣхновеното дѣло на своя достоенъ служителъ, съ чувство на всеопрощение за всички хулигани смирено повтаря свещенитъ думи: „Господи, прости имъ, тѣ не знаеха какво вършатъ“.

Цѣла България ще даде непринуденъ изразъ на висока почитъ и гореща обичъ къмъ свѣтлата паметъ на Иерарха, който живѣ, работи и умрѣ за нея. А родниятъ му градъ Шуменъ и Велико-Търново, престолниятъ градъ на тоя просвѣтено-благъ и мъжествено-мждъръ архиерей, отъ дълбочината на признателнитъ души и благодарни сърдца ще излъчатъ молитвенъ трепетъ и нестихващъ възторгъ, които покриватъ съ неувѣхваща слава подвига на своя съгражданинъ и духовенъ отецъ и наставникъ за поука и подражание.

Поклонъ предъ сияйния ликъ на великия до-

стоенъ Архипастиръ, на когото животътъ и дѣлата сж знаме и заветъ — какъ трѣбва и може да се служи Богу и народу! Нека вѣчниятъ Пастиреначалникъ Господъ Иисусъ Христосъ благослови духа му въ блажената радостъ на небесната Си Църква во вѣки.

† Пловдивски Кирилъ.

Отговорности за мира.

„Ако е възможно, доколкото зависи отъ васъ, бъдете въ миръ съ всички човѣци“ (Рим. 12, 18).

Християнството е религия на мира и на братството въ любовта. Затова християнинътъ е длъженъ да живѣе въ миръ съ всички човѣци и да създава миръ въ свѣта, т. е. да бжде миротворецъ. Християнската съвѣсть отрича войната, а преди нея — отрича всичко, което води къмъ кърваво разрешаване на спорнитъ международни въпроси. Войната е последица на причини, които неминуемо водятъ къмъ нея. Ето защо, християнската съвѣсть, т. е. неподкупната и будна съвѣсть, която отговорно стои предъ Христа, смѣло и искрено се насочва срещу причинитъ на войната и прави усилия да ги отстрани. Липсва ли ѝ искреностъ и смѣлостъ, тя престава да е християнска съвѣсть и се превръща, доколкото ѝ се чува гласътъ въ международния животъ, въ суетно празнословие или хитро лицемѣрие. И едното и другото сж ловки превѣплощения на единъ чуждъ на Христа Господа духъ, на едно политическо домогване, което кощунствено си служи съ божественото име на Христа, за да постави подъ санкцията на християнската съвѣсть дѣлото на враждата и на размирието. Отъ името на християнската съвѣсть за мира и противъ войната има право да говори онзи, който е ималъ дързновението и искреността да разбули причинитъ на международнитъ неуредици и вражди, да каже истината за оная международна действителност, която неразумно и престъпно е била създадена. А да се възмущаваме отъ факта на войната, следъ като съ безмълвие или хитро сътрудничество сме я подготвяли, не означава нищо по-малко отъ предателство къмъ Христа и Неговия миръ.

Презъ последнитъ нѣколко десетилѣтия много сили работиха за раздухване на враждата между народитъ и за подклаждане на войната. Тия сили наложиха Версаилската система на насилие и безправие. Въ тая система лежеха истинскитъ причини и на днешната война. Това е тѣй очевидно, че само политическата слѣпота би могла да отмине тоя фактъ. Ясно като бѣлъ день бѣше, че международнитъ отношения сж дълбоко разстроени и не предвещаватъ добро. Войната се подготвяше всѣки день и часъ, докато най-подиръ дойде.

Какво бѣ длъжна да стори християнската съвѣсть? А тя не можеше да нѣма отношение къмъ онава трагично натегнато положение на международния животъ. Тя бѣ длъжна, както св. ап. Павелъ казва, да работи, доколкото зависи отъ нейнитъ носители и изразители, за отстраняване причинитъ на войната. Какво, обаче, стана? Явиха се тълкуватели на християнската съвѣсть, които искаха да убедятъ всички хора, че най-добриятъ миръ е този на Версаилското насилие, че да се запази статуквото на международната действителност, създадена отъ това насилие, значи да се служи на мира по най-вѣренъ начинъ. Други пъкъ не обяха това насилие за най-добрия миръ, но старателно отбѣгваха

да се разглежда, съ всичката обективност на християнското истинолюбие, въпросътъ за отстраняване на неправдѣтъ, които бѣха причинени на нѣкои народи. Това становище много се не различава отъ първото, защото, въ края на краищата, и то цели да запази статуквото, т. е. онова положение, което минираше цѣлия миръ на Европа и на човѣчеството.

Нека, обаче, да погледнемъ на мира отъ наше, българско гледище, и да преценимъ, доколко сме изпълнили дълга си отъ гледище на християнската съвѣсть. Трѣбва веднага да подчертаемъ, че християнската съвѣсть на вѣрващия българинъ е напълно спокойна, не познава никакви смущения, не стига до противоречия, които би трѣбвало да разрешава.

Българскиятъ народъ бѣ обезправенъ и ограбенъ. Това е самата истина, най-чистата истина не само за насъ, но и за безпристрастния исторически сѣдъ. Български земи бѣха раздадени на съседни народи, а българското население отъ тия земи бѣ подложено на преследване, прогонване и обезбългаряване. Това отъ една страна. Отъ друга — свободното наше Отечество трѣбваше да търпи всѣ какви неправди и едва-едва да крета, отбивайки постоянно угрози и удари, които му подготвяха недоброжелателни съседи. Съ голѣми усилия държавата ни се справяше съ външнитѣ усилия и вътрешнитѣ опасности, които се вдъхновяваха и рѣжовдѣха отъ вънъ.

Въпрѣки това, българскиятъ народъ не търсѣше отмъщение, а предпочиташе мира и мирното уреждане на отношенията си съ съседнитѣ народи. Българската външна политика отъ голѣмата война насамъ е била миролюбива. Тя отбѣгваше всичко, което би било отъ естество да смущава отношенията на доброто съседство съ другитѣ народи и държави. Безъ да се отказва отъ безспорнитѣ права на българския народъ, тя винаги е била наклонена да предави по миролюбивъ начинъ нашитѣ народностни ревандикации. Понѣкога се стигаше до тамъ, че всички трѣбваше да мълчимъ, за да не прѣчимъ на миролюбието на външната ни политика, а въ сѣщото време съвѣстѣта ни се бунтуваше до неудържимостъ срещу чудовищнитѣ неправди, които понасяхме като народъ.

Независимо отъ официалната политика на правителството ни, цѣлиятъ български народъ се вдъхновяваше отъ миролюбие и вѣрваше, че по пѣтя на разбирателството все ще може да се достигне до едно по-справедливо уреждане на недоразуменията, които раздѣляха балканскитѣ народи. Въ тая насока и усилията на българскитѣ държавници отбелязаха известна настойчивостъ и оптимизъмъ. Тѣй вѣрва до скоро. Войната, която сега се води, разреши голѣма частъ отъ спора ни съ съседнитѣ държави, и то по начинъ справедливъ. Каквото получихме, то си бѣше наше. Никой не може да се оплаче, че му е взета земя, която му принадлежи. Стана това, което трѣбваше да стане въ името на справедливостѣта и на мира. Стана това, което успокоява християнската съвѣсть на българския народъ.

Кой би могълъ, отъ гледище на християнската съвѣсть, да ни обвини, че не сме сторили всичко, което отъ насъ зависѣше, за да запазимъ мира? И несправедливости търпѣхме, и насилия понасяхме, и страдахме, и плакахме, и гладувахме, и оголѣхме, но отъ желанието миролюбиво да достигнемъ до нашето безспорно право не отстъпихме. Доколкото зависѣше отъ насъ, помъчихме се да запазимъ мира още и съ това, че непрестанно посочвахме несправедливостѣта и неудържимостѣта на насилни-

ческитѣ Парижки договори. Повече не можяхме да сторимъ за единъ добъръ миръ, а то ще рече, — и обективниятъ исторически сѣдъ ще го признае, — че сме сторили всичко, каквото е зависѣло отъ насъ, за да бждемъ въ миръ съ всички човѣци, както св. ап. Павелъ порѣчва.

Какво, обаче, чуваме днесъ отъ страна на ония, които имаха далечъ по-голѣми възможности истински да послужатъ на мира, но не го сториха? Както преди, така и сега се мълчатъ да ни обвиняватъ, че сме прѣчили на мира, като сме си взели собственитѣ земи и щастливо сме се обединили подъ единъ държавенъ покривъ. Какво правиха тѣ, отъ гледище на християнската съвѣсть, за мира? Нищо ли не зависѣше отъ тѣхъ? Нима нито свободата на тѣхната съвѣсть не зависѣше отъ тѣхъ? Отъ кого бѣ тя зависима? Ако разсѣждаваме въ духъ евангелски, безхитростно и отговорно предъ Христа Господа, ние трѣбва да сме обвинителитѣ, а не тия, които бѣха подчинили съвѣстѣта си на силитѣ, що подготвяха войната и разрушаваха моралнитѣ устои на истинския миръ. Християнската съвѣсть на вѣрващия българинъ е съвсемъ спокойна; върху нея не падатъ никакви сѣнки на смущение. Нека, обаче, новитѣ тълкуватели на християнската съвѣсть отъ близки и далечни страни да се спратъ на думитѣ на великия Апостолъ: «Ако е възможно, доколкото зависи отъ васъ, бждете въ миръ съ всички човѣци» — и да ги разбератъ чистосърдечно въ тѣхния широкъ смисълъ, като повеля за миротворство въ свѣта. Тогава сами нека видятъ, направиха ли, каквото отъ тѣхъ зависѣше, а правятъ ли го и сега, за да има миръ между човѣцитѣ. Или мирътъ зависѣше само отъ ограбления, обезправения, потиснатия и омахомощения? Или мирътъ е безмълвие на окования и поваления? Това е миръ на едно тъжно гробище, но не миръ на живи народи. И никога не е Христовиятъ миръ, който почива върху правда и истина.

Невѣрие и вѣра въ Бога.

Началото на невѣрието, което отрича сѣществуването на Бога като личенъ и самобитенъ духъ, Творецъ и управителъ на свѣта, се отнася къмъ най-отдалеченитѣ времена на древността. Но ако тамъ то се явява като явление случайно и лишено отъ всѣ какво научно обяснение, въ ново време се явява като система, която води упорита борба съ религията, използвайки всички мними научни основания, за да изкорени отъ съзнанието на човѣчеството вѣрата въ Бога. Борбата, която болшевикътъ води съ религията, съ вѣрата въ Бога, и която ще завърши съ победата на последната, ще докаже, че нѣма земна сила, която може да победи неземното, божественото; тя ще покаже за излишенъ пѣтъ, че само вѣрата въ Бога, а не невѣрието има право на сѣществуване.

Историята ни говори, че религията има голѣмо значение за духовното развитие на човѣка, че човѣшката култура води своето начало отъ религията, която е източникъ на човѣшкото образование, източникъ за умствения, нравствения животъ на човѣчеството. „Що е култъ и култура, казва Гетингеръ, показва самиятъ коренъ на думитѣ, получили своя произходъ въ святилището на религиозната вѣра“. „Религията е майчиното лоно, отъ което е произлѣзълъ духовниятъ животъ на човѣчеството, а културата е дъщеря на религията“, казва Лютардъ. Историята подтвърждава тѣзи думи на двамата апологети. Въ най-далечни времена хората не знаели нищо, нѣмали ни-

какви познания, нѣмали науки, но имали религия, под влияние на която впоследствие се развили наукитѣ. Въ областта на наукитѣ, безъ съмнение, първо мѣсто заема философията, но тя никога нѣмаше да се развие, ако не бѣше получила материала си отъ религията. Нравственото чувство нѣмаше да се развие, ако нѣмаше корена си въ религията. Социално-политическиятъ битъ на народитѣ сжщо получилъ религиозна санкция. Разнитѣ видове изкуства не биха се развили безъ подкрепата на религията. Ние се очудваме на скулптурата и архитектурата на индийцитѣ, гърдитѣ и римлянитѣ, но източникътъ имъ трѣбва да се търси въ религията.

Казватъ, че религията ни отдѣляла отъ този свѣтъ и ни готвѣла само за бждещия. Това не е вѣрно. Тя ни открива дълбочинитѣ на нашата природа, опредѣля нашето назначение на земята, осмисля го, опредѣля нашитѣ истински задачи и потребности; тя е като почва, на която растатъ прекрасни цвѣтя—чисти и прекрасни души.

Могатъ ли невѣрниците да ни покажатъ поне единъ народъ, който е успѣлъ да достигне до известна степенъ на културенъ животъ безъ идеята за Бога? Или ще ни покажатъ народъ, който, следъ като е погребалъ религиозната идея, да е достигналъ до висока степенъ на цивилизация? Това не могатъ да ни покажатъ. А ние можемъ да покажемъ много примѣри, които свидетелствуватъ, че, щомъ християнството прѣсне семена между диви народи, последнитѣ почватъ да излизатъ отъ дивото състояние и да се развиватъ.

Нека влѣземъ въ самото светилище на душата и да се питаме: отъ какви вътрешни подбуждения изниква вѣрата и кой сж мотивитѣ за невѣрието. Мотивъ за религиозния животъ на хората се явява влѣчението къмъ висшето, духовното развитие, издигането надъ този чувственъ свѣтъ, за да стане човѣкъ действително вѣнецъ на всички земни твари. Невѣрието, напротивъ, изхожда отъ чиста животинска привѣзаностъ къмъ чувствения, материалния свѣтъ, отъ необузdana страсть къмъ земнитѣ наслади.

Нищо не се развива и засилва съ по-голъма скоростъ, разбира се при желание, както вѣрата въ Бога, защото религиозната идея е вродена у човѣка. Не всѣки може да бжде ученъ, художникъ, но религиозенъ животъ всѣки може да води, стига само да желае. Религиозната вѣра е нѣщо естествено, а невѣрието се заражда изкуствено и е дѣло на зла воля. Ще приведемъ само единъ примѣръ. Въ страшнитѣ дни на конвента въ Франция невѣрието било провъзгласено за вѣчни времена, но само половинъ година следъ това Робеспьеръ обяви, че французкиятъ народъ признава сжществуването на Бога. А борбата на болшевиизма съ вѣрата не доказа ли, че не се гаси това, що не гасне?

Най-после нека потърсимъ основания за невѣрието въ областта на нашия разумъ. Може би тамъ ще намѣримъ такива. За да кажемъ, че нѣма Богъ, трѣбва да умѣемъ да обяснимъ произхода на всичко сжществуващо въ вселената. Този, който не стори това, а твърди, че нѣма Богъ, заблуждава себе си, заблуждава и другитѣ. Науката ни казва, че свѣтътъ най-напредъ представлявалъ газообразна гореща маса, която следъ известно време почнала да се движи. При движението на тази маса се откъсватъ парчета, които продължавали своето движение, и по такъвъ начинъ произлѣзли милиардитѣ звезди и планети. Следъ известно време нашата земя почнала да се охлаждава и постепенно на нея се появили живи сжщества. Тѣй казва науката. Но нека тя ни каже отъ

къде се е взела първичната материя, кой я тласна въ движение, на основание на какви закони се движи, и кой създаде тѣзи закони? Науката не може да ни отговори, защото това сж въпроси на вѣрата. Естествениитѣ науки не сж компетентни да разрешатъ тѣзи въпроси. Нека се обърнемъ къмъ геологията. Колкото повече вникваме въ областта на тази наука, толкова повече се спъваме предъ нейнитѣ предположения, разноречия и разнообразни сжждения. Самъ геологътъ Пфафъ признава, че не може да се посочи ни едно геологично явление, което да не се обяснява по различни начини. „Нѣма, казва той, ни единъ геологически фактъ, по който да не се изказватъ най-разноречиви теории.“ Кюве и Агазисъ казватъ, че земната кора се е образувала чрезъ силни земни преврати, чрезъ сили, различни отъ сегашнитѣ, а Лиелъ казва, че и тогава действували сжщитѣ сили, каквито действуватъ и сега.

Материята, учатъ свѣтилата на науката, се състои отъ атоми. Това никой не желае да оспорва, но да попитаме: отъ къде сж тѣзи атоми? Вѣчни сж — ще ни отговорятъ. Но възможно ли е това? Кой съединилъ атомитѣ, за да се образува първичната материя? Силата — ще ни отговорятъ. Но отъ къде е силата? Вѣчна е тя — ще ни отговорятъ. Но кой доказва, че атомитѣ и силитѣ сж вѣчни? Това сж загадки и предположения, необяснени отъ невѣрнитѣ свѣтила на науката. Всѣки знае, че тѣлата се движатъ, ако нѣкой ги приведе въ движение. Материята сама по себе си е неподвижна и всѣка промѣна съ нея изисква външна причина. Коя е тази външна причина, която съединява атомитѣ въ газообразна материя и тиква последната въ движение? Не е ли притегаемостта? Но отъ къде е тази притегаемостъ? Отъ къде е пълната редовностъ въ движението? Тукъ нашиятъ разумъ не би трѣбвало да се спре. Той трѣбва да каже, че преди атомитѣ и силата е имало нѣщо. Той трѣбва да потърси една висша, по-мощна сила, една разумна и вѣчна воля, да я открие, но не опитно, и да каже — *Богъ*.

Ние не можемъ да признаемъ, че свѣтътъ е случайно творение, защото всичко въ него се извършва съ строга планомѣрностъ и целосъобразностъ. Възможно ли е, допустимо ли е този прекрасенъ свѣтъ, съ неговитѣ чудни закони, да е произлѣзълъ отъ множеството мъртви атоми, съединени случайно?

Да се обърнемъ сега къмъ органическия свѣтъ. Може би, разглеждайки неговото образуване, да намѣримъ по-голъмо основание за отричане сжществуването на Бога. Естественицитѣ се стараятъ да докажатъ, че живитѣ сжщества се образували отъ една или нѣколко клетки и че първата клетка е произлѣзла отъ случайно съединение на атомитѣ. Но това твърдение впоследствие бѣ отречено отъ ученицитѣ на Дарвина, които се помъчиха да докажатъ, че свѣтътъ е произлѣзълъ отъ семе, отъ яйца, а не отъ атоми. И най-ревностниятъ дарвинистъ Хекелъ открито призна това. Но нека попитаме: отъ къде се е взело това яйце? Бастионъ доказва, че то е произлѣзло чрезъ самораждане, а Тиндалъ и Делингеръ доказваха, че самораждането е невъзможно. Животътъ се ражда отъ животъ. Нѣщо не може отъ нищо, следователно, има основание въ причината, казва логиката. Самъ Хекелъ заяви, че учението за биогенезиса, т. е. учението за възникването на живота само отъ животъ, е одържало победа.

И така невѣрието отъ историческа, психологическа, логическа и научна гледна точка не издържа критика. То е престъпление, посегателство срещу вѣрата въ Бога, престъпление противъ вродената рели-

гнозна идея; то е дѣло на зла воля, а не изводъ на действителната наука. Впрочемъ истинската наука не трѣба да се занимава съ вѣрата въ Бога, тя има работа съ грубата материя; вѣрата въ Бога е въпросъ на нашето съзнание, тя е плодъ на вродената у насъ религиозна идея.

В. Салабашевъ.

Силата на съвѣстѣта.

Съвѣстѣта — това е последното нѣщо, което остава у човѣка, даже и следъ като разпилѣе и загуби всичко друго, съ което го е надарилъ Богъ. Тя е последната отъ всички връзки, съ които Богъ още свързва отдалечаващия се отъ Него човѣкъ, и посредствомъ нея Той му напомня оставената родина. Тѣй, между другото, говори за съвѣстѣта единъ бележитъ защитникъ на християнството (Хр. Е. Люгардтъ, Апология на християнството, бълг. преводъ, София 1899 година, т. 3., стр. 43.).

Не напраздно великиятъ нѣмски философъ, Кьонигсбергското „слънце на философията“ — Кантъ, е казалъ: „Две нѣща пълнятъ душата всѣкога съ толкозъ по-ново и по-растяще удивление и благоговение, колкото по-често и по-прилежно се занимава съ тѣхъ разумътъ; тѣ сж: звездното небе надъ мене и нравствениятъ законъ въ мене“ (Пакъ тамъ, стр. 215).

Съ пълно право и съ най-силни основания богословитѣ и сериознитѣ моралисти винаги сж поддържали, че съвѣстѣта е голѣма зиждителна сила и въ обществения и въ личния животъ, че съвѣстѣта страшно ненавижда и преследва всѣка зла проява у човѣка, а насърчава доброто. Будната съвѣстъ никакъ не се ржководи отъ егоизма, а винаги търси и оправлава само правото, справедливото, хубавото, съгласното съ Божиитѣ повеления и добритѣ човѣшки закони и постѣпки, и осжда злото и престѣпното. И нейниятъ гласъ е мощенъ, неподкупенъ и независимъ. Тя съ страшна сила изобличава злото. И когато тя заговори, когато се прбуди отъ съна, въ който изкуствено е била излъгана да заспи, гласътъ ѝ е толкова силенъ, че човѣкътъ, който до тогава ѝ е потискалъ, става неинъ слуга и, ще-не ще, слуша повеленията ѝ. Инакъ мъченията ѝ ставатъ непоносими. Много сполучливо и хубаво единъ нашъ съвремененъ писателъ — Стефанъ Мокревъ — чрезъ устата на единъ свой герой (въ разказа „Съвѣстъ“, печатанъ въ в. „Зора“, бр. 5202, отъ 19. II. 1939 г.) характеризирва съвѣстѣта. Тамъ той пише:

„Не знамъ по какъвъ начинъ се вгнѣздява у насъ тоя гризачъ, още отъ детинство. Но кой не е усѣтилъ болка отъ жбитѣ му, които се впиватъ, когато се подложимъ на изпитание?... Заживѣла като двойникъ, съвѣстѣта изкачва отъ тъмнитѣ гнѣнки на нашето азъ неканена и бичуваща гостенка. И тормози. Налага. Грize душата. Развнтя ни и кжса на части. Прецежда постѣпкитѣ. Бие на съзнанието. Весталка на доброто, — превръща се въ мжчителенъ демонъ, — когато човѣкъ върши зло“.

Ако г. Мокревъ е казалъ, че не знае, по какъвъ начинъ се вгнѣздява у насъ тоя гризачъ, иначе се знае: съвѣстѣта е направо отъ Бога поставенъ стражъ на постъ: да бди и насърчава доброто и да преследва съ всички сили злото. За потвърждение на тия мисли за голѣмата и непреодолима сила на пробудилата се съвѣстъ въ живота има много и много действителни примѣри, истински случаи отъ всѣкидневието, което е предъ очитѣ на всѣкиго. Може би, всѣки читателъ знае такива примѣри изъ най-близкия до него кржгъ

въ живота. Тукъ азъ ще си позволя да припомня единъ общоизвестенъ на цѣлия български народъ случай. Речъта ми е за клисаря на „Св. Недѣля“, съ чието знание и съдействие биде устроенъ кървавиятъ атентатъ въ сжщата църква. Тоя човѣкъ, следъ като стана атентатътъ, бѣ успѣлъ да се укрие, властѣта не можеше да го намѣри. И макаръ да бѣ на доста скришно мѣсто, макаръ и да знаеше, че, следъ като бжде заловенъ, ще бжде обесенъ, той не можа за дълго да понесе угризенията на съвѣстѣта: скоро самъ излъзе отъ скривалището и се предаде на властѣта, следъ като е съзналъ грамадното зло, извършено съ негово съдействие. Кое го накара да постѣпи така: никакъ не е егоизмътъ, а чисто и просто: пробудилата се съвѣстъ!

Въ потвърждение на казаното за силата на съвѣстѣта азъ желая да приведа още единъ съвсемъ прѣсенъ случай, единъ напълно истински и действителенъ примѣри!

Вестникъ „Зора“, бр. 6676 отъ 18 IX. 1941 год. подъ заглавие „Когато съвѣстѣта заговори“, изнася следната напълно истинска история:

Миналата година (т. е. 1940 г., б. м.) на 17 срещу 18 ноемврий бѣ убитъ въ махалата Банчевци, община Вакарелска, при неизвестни обстоятелства, Испиридонъ Павловъ Гелевъ, 42 годишенъ. На 18 сутринята труптътъ му билъ намѣренъ на улицата и прибранъ отъ домашнитѣ. По това убийство бѣха задържани, подведени подъ отговорностъ и осждени по на 12 и пол години затворъ Атанасъ Славовъ Илиевъ и Спасъ Атанасовъ Славовъ — баща и синъ.

Предъ сжда се изтъкнало и доказало, че Атанасъ билъ въ стара вражда съ убития и че предъ свидетели му се заканвалъ, че ще го убие. Нѣщо повече, случило се така, че пръвъ той намѣрилъ трупа на убития и изпратилъ свой близъкъ да отиде у дома му и да съобщи на домашнитѣ.

Както всѣка история, и това събитие постепенно избледнявало въ паметѣта на селянитѣ. Само двамата осждени продължавали и въ страданието, което имъ се наложило, да твърдятъ безрезултатно, че сж невинни. Отъ два дни насамъ този случай е наново предметъ на ново следствено дѣло.

Предъ замѣстникъ прокурора при Софийския обл. сждъ г. Шишковъ, въ кабинета му, е младъ 18 годишенъ момъкъ. Съ изпито отъ спотайвана мжа лице, съ очи, които говорятъ въ пламъка на странно безспокойство, съ кротъкъ гласъ той изповѣдва съ откровеностъ, която затрогва, вината си:

„Азъ убихъ Испиридонъ. Не съмъ искалъ, не съмъ мислилъ да отнема живота му, но... сждбата ми била такава...“

Бѣше хубава есенна вечеръ. Азъ, Кирилъ Боневъ Ангеловъ, съ моитѣ другари Цвѣтанъ Йордановъ Гешановъ, Никифоръ Михайловъ, Владо Милановъ и Илия Асеновъ, всички отъ Вакарелъ, бѣхме отишли на седѣнка въ махалата Поповци. Стоехме тамъ до 11 ч. презъ ноцъта. Седѣнката свърши, и всички потеглихме презъ махалата, за да отидемъ въ с. Кутрахи, където се надѣвахме да намѣримъ друга седѣнка. По пжтя пѣехме и се провиквахме. Събудихме кучетата, които ни нападнаха. По това време срещу насъ се зададе конникъ. Приближи се и почна да ни ругае и псува, че сме вдигали шумъ презъ ноцъта. Бѣше съселянинътъ ни Испиридонъ Павловъ. Бѣше пиянъ и раздразненъ. Той мразѣше нашия другаръ Цвѣтанъ и слѣзе отъ коня. При слизането се повали на земята. Когато се изправи, той се насочи, вѣроятно по погрѣшка, къмъ мене, и въ ржката му видѣхъ ножъ. Не знамъ, какъ се случи въ ржката ми единъ колъ... Ударихъ го по главата безъ намѣрение да го убивамъ,

и той се струполи. Никой не видѣ. Побѣгнахме по посока на с. Кутрахци, тамъ седѣнка не намѣрихме. Азъ бѣхъ неспокоенъ, и нѣщо ме човѣркаше отвѣтре... Може би, съмъ го убилъ. На връщане се отбихме на мѣстопроизшествието. Испиридонъ лежеше неподвижно, издишаше съ хъркане. За менъ стана ясно, че работата е сериозна. Уплашихъ се. Отидохме съ другаритѣ вънъ отъ селото, и тамъ искахъ да туря край на животата си. Всички като единъ се хвърлиха върху мене и не ми позволиха да направя това. Напротивъ, увѣриха ме, че нѣма никаква опасностъ за менъ. Никой не ни е видѣлъ, а тѣ нѣмало да кажатъ никому, даже ми се заклѣха. Това, обаче, не ми донесе спокойствие. Отъ тази нощъ насамъ азъ не зная, що е сънъ. По цѣла нощъ се обръщамъ и се браня отъ образа на убития, който ми се явяваше постоянно. Борихъ се съ всички сили, но нито моитѣ сили, нито увещаванията на другаритѣ ми можеха да ми помогнатъ. Не можехъ повече да понасямъ и решихъ да дойда и да ви открия всичко... „Гласътъ на младежа трепери. На очитѣ му проблѣсватъ сълзи. Съ глухъ гласъ той завършва своята изповѣдь“: каквото искате правете съ мен! Не мога повече“.

Дословно така завършва изповѣдта на неволния убиецъ, когото никой отъ органитѣ на властѣта дори и не е подозиралъ. Вестникътъ добавя, че е образувано ново следствено дѣло, което щѣло да бжде приключено въ близки дни, за да може двамата невинно осждени да бждатъ освободени. А ние, знаейки, че така ще стане, можемъ още за нѣколко мига да спремъ мислитѣ си върху тая печална, но многопоучителна история!

Менъ ми се струва, че тоя примѣръ много поясно подчертава силата на съвѣстѣта, отколкото случаятъ съ злощастния клисаръ на „Св. Недѣля“. За последния може да се каже: той, макаръ и да е билъ скритъ, все пакъ е виждалъ, че рано или късно ще бжде хванатъ; и се е предалъ, за да скжси мжчителното време на изчакване. Но въ току-що цитирания случай нѣма нищо подобно. Никаква властъ не е забелязала и не е подозирала извършеното отъ него престѣпление. Напротивъ, тя отдавна е била хвърлила око на другиги и другиги осждила. Така че истинскиятъ убиецъ е ималъ пълно основание да върва, че телърва никой нѣма да разкрие престѣплението му. Защото, както се вижда, властѣта не е имала ни най-малко съмнение върху него. А другаритѣ му, които единствено видѣли извършеното престѣпление, най-решително му се заклели и постоянно го увѣрявали, че нѣма да го издадатъ. Престѣпникътъ не е ималъ ни най-малко основание да се съмнява върху думитѣ имъ, защото тѣ най-твърдо държали даденото слово. А освенъ това той е билъ извършилъ убийството неволно и въ положение на законна самозащита. Обаче, както изповѣдва самъ истинскиятъ убиецъ, всичко това не му донесло спокойствие! Отъ нощѣта на извършеното отъ него убийство той не знаелъ, що е сънъ. По цѣла нощъ се бранѣлъ отъ образа на убития! Борѣлъ се съ всички сили, но нито неговитѣ сили, нито увещанията на другаритѣ му могли да му помогнатъ! Не можалъ повече да понася и решилъ да открие престѣплението си на оная властъ, която ни най-малко не го мислѣла за виновенъ! А не може да се мисли, че той не е знаелъ що го чака, следъ като самъ ще разкрие фактическото положение. И все пакъ той открилъ страшната за себе си истина... Питамъ, кое го накара самъ да отиде при строгитѣ сждии?... Само съвѣстѣта! Нейнитѣ остри стрели!...

Съвсемъ очевидно е, съвѣстѣта е гласъ въ човѣка, но никакъ не е отъ човѣка! Защото, ако бѣ

създадена отъ човѣка, ако бѣше измислена отъ него, както нѣкои бръщолевятъ, тогава тя никакъ нѣмаше да отива срещу човѣка, — особено пъкъ както е въ изнесения отъ „Зора“ случай, когато никой не е могълъ да разкрие престѣплението. Ако съвѣстѣта бѣше създадена на човѣка, тя изцѣло щѣше да бжде само въ услуга на неговия егоизъмъ!...

Основата на тая сила въ човѣка не е въ самия човѣкъ, а нѣкъжде другаде. Ясно, нейната опора е вънъ отъ човѣка, въ Бога. Не напраздно тя е наречена гласъ Божий!

Свещеникъ *Димитѣръ Радовановъ*.

Изъ духовната съкровищница на Църквата.

Ангелътъ на мира.

Отъ св. Иоана Златоустъ.

Речено е: „Гледайте да не презрете едного отъ тия малкиѣ, защото, казвамъ ви, тѣхнитѣ Ангели на небесата винаги гледатъ лицето на Моя Отецъ небесенъ“ (Мат. 18, 10). Всѣки вѣрващъ въ Христа има свой ангелъ-пазителъ, ангелъ на мира. Така, още отъ древность всѣки славенъ мжжъ е ималъ ангелъ, както ни говори и Иаковъ: „Ангелътъ, който ме избавя отъ всѣко зло, да благослови тѣзи деца...“ (Бит. 48, 16). И тѣй, ако всѣки отъ насъ има ангелъ, нека бодърствуваме и да благодаримъ, като че ли имаме предъ себе си ржководители. Сжщо така, обаче, присжтствува около веѣки единъ отъ насъ и дяволъ: за това нека се молимъ и просимъ ангелъ на мира; нека всѣкъде и за всичко просимъ миръ, съ който нищо не може да се сравни въ живота; нека просимъ миръ въ църквитѣ, миръ въ молитвитѣ, миръ въ просбитѣ, миръ въ споровѣтѣ, миръ между хората, миръ по цѣлата земя. За това не веднажъ, не дважъ, не три пжти, а многократно предстоятелътъ на храма предава миръ съ думитѣ: миръ вамъ! Защо? Защото мирътъ е баща на всички добрини, той е основата на всѣка радостъ и изворътъ на всѣки успѣхъ. Христосъ затова заповѣдалъ на св. Апостоли тутакси като влѣзатъ въ кой да е домъ, да отправятъ миръ на неговитѣ обитатели, като символъ на блага: „А когато влизате въ нѣкоя кжца, поздравявайте я, казвайки: миръ на тая кжца“ (Мат. 10, 12). На ученицитѣ Си въ Горницата рекълъ: „Миръ ви оставямъ; Моя миръ ви давамъ“ (Иоан. 14, 27). Пѣсенъта на небожителитѣ при раждането на Спасителя не бѣше ли химнъ на мира?

Мирътъ опредѣля и подготвя пжтя къмъ любовта. Предстоятелътъ на църквата не казва просто: миръ на васъ, но миръ на всички. Въ сжщностъ какво се постига, ако ние съ едни поддържаме миръ, а съ други водимъ борба или сме въ война? Каква полза отъ това? Едно тѣло никога не може да се радва на пълно здраве, ако едни отъ органитѣ му сж спокойни, а други сж въ криза—здравето е възможно само при нормаленъ порядъкъ, хармония и миръ между всички съставни части на тѣлото: ако не всичко е спокойно, ако не всичко е въ ролята си — следва рушение и смъртъ. Така е и съ душата — ако тя не е спокойна, ако мислитѣ ѣ не сж въ порядъкъ: миръ въ нея и за нея нѣма. Мирътъ е такова велико добро, че съ право неговитѣ творители и приложители се наричатъ синове Божии. Синътъ Божий слѣзе на земята и се въплоти, за да въдвори миръ между това, което е на земята, и това, което е на небесата. Отъ тукъ: ако миротворцитѣ сж синове Божии, то рушителитѣ на мира следва да се считатъ синове на дявола.

Нека за всичко въ живота си постъпваме съгласно волята Божия, за да преживѣемъ днитѣ си въ миръ и за слава Божия, за да се удостоимъ съ богатата, които сж обещани за онѣзи, които обичатъ Бога и Му се покоряватъ. Вънъ отъ Неговата воля и безъ миръ — всичко въ живота е: зло, пепель, мракъ, тлѣние, смрадъ, смъртъ.

Отъ руски — *Ибр.*

ХУДОЖЕСТВЕНЪ ОТДѢЛЪ

Светцитѣ.

Земята е засъхнала отъ жажда,
и многото пропукани мѣста
сж като че разтворени уста,
отдето се отчаянъ викъ обажда.

А малкото рѣки и езерца
сж въ брѣгове водитѣ си вградили,
ревниво пазятъ своитѣ бистри сили, —
къмъ сушата съ безчувствени сърдца.

Тѣй, вмѣсто да дадатъ отъ своитѣ дари
на жадната земя, де всичко мре,
тѣ дигатъ се къмъ синьото небе,
превърнати въвъ леки, тънки пари.

Но стигнатъ ли надземний край веднажъ,
тѣ трупатъ се и буреносно дишатъ,
гърмятъ, и дигатъ се, и пакъ се снишатъ
и се изливатъ въ благодатенъ дъждъ.

Не тѣй ли случва се и съсъ светцитѣ,
тѣзъ живи извори въ пустинний свѣтъ?
Тѣ бѣгатъ отъ живота и летятъ
нагоре — къмъ небето и звездитѣ.

Но стигнатъ ли при Бога, тѣ назадъ
очи обръщатъ къмъ своитѣ братя
и почватъ да разливатъ надъ земята
божествена, велика благодать!

Иеродяконъ Серафимъ.

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

Мило тържество въ Трънска Клисуря.

Рускиятъ народъ днесъ навсѣкжде, дето большевисткиятъ режимъ е вече поваленъ, съ голѣма радостъ изважда пазенитѣ до сега отъ него въ скришни мѣста кръстове, икони и други църковни утвари и тържествено ги занася въ възстановенитѣ отъ германскитѣ войски храмове. Съ такъва радостъ и българитѣ въ Бѣломорския край, както и въ нѣкои отъ освободенитѣ части на Македония, изкарватъ отъ потайни скривалища иконитѣ на родни светци и славянскитѣ богослужебни книги. Благочестивитѣ руснаци цѣли 25 години криха светинитѣ си, за да не бждатъ поругани и унищожени отъ тѣхнитѣ еднородци-безбожници, а набожнитѣ българи упазиха своитѣ светини отъ другородци-християни. Трагизмътъ на българитѣ, обаче, бѣ по-голѣмъ, защото тѣ бѣха принудени да криятъ светинитѣ си не само отъ християни-другородци, които преследваха и унищожаваша всичко славянско и българско, но и отъ християни-славянски братя. Отъ такива именно християни тѣ въ поробенитѣ Западни покрайнини цѣли 22 го-

дини пазиха отъ поругание и унищожение старобългарски светини, които сега, следъ прогонване на поробителитѣ, съ неопишуема радостъ пренасятъ въ светитѣ Божии храмове.

Така, преди два месеца, въ живописното с. Клисуря (Трънска околия) най-тържествено е било причакано и внесено въ църквата „Св. Троица“ старото напестолно св. Евангелие, което презъ робскитѣ години на тоя свидень край е било въ „бѣжания“. На първата бѣла страница на туй Евангелие нѣкогашниятъ учитель Стоянъ Любеновъ, заедно съ 12 свои ученици, написалъ на 15 априль 1885 г. актъ, въ който отбелязалъ, че, по случай хилядогодишнината на българскитѣ просвѣтители св. Кирилъ и Методий и за увѣковчаване тая хилядогодишнина, той и ученицитѣ му посадили по едно овоцно дърво въ училищната градина. Презъ 1919 година, преди още да навлѣзе потисникътъ въ Клисуря, избѣгалитѣ отъ туй село българи отнесли съ себе си въ София и светото Евангелие, за да го запазятъ отъ похищение или изгаряне. Съхранявано въ столичната църква „Св. Николай Софийски“, то било почитано отъ емигрантитѣ като най-голѣма светиня, която духовно ги свързвала съ родното село, попаднало въ тежко робство, и крепѣла тѣхната вѣра и надежда, че скоро ще дойде деньтъ на свободата, когато тѣхната хубава и страдална Клисуря ще се върне въ обятията на свободното отечество. Своята голѣма почитъ къмъ тая светиня, която сподѣляла тѣхната сѣдба-бѣжания, клисурскитѣ бѣжанци изразявали съ това, че винаги, когато се вѣнчавали или имъ извършвали други трѣби въ църквата „Св. Николай“, тѣ искали да имъ се чете отъ това Евангелие.

И ето, тая година надеждата на дълбоковѣрующитѣ и родолюбиви клисурчани се сбждна: благодатното слънце на свободата най-напредъ огрѣя Западнитѣ родни покрайнини. И клисурци, връщайки се радостни и щастливи въ родното село, взели съ себе си и „емигриралото“ съ тѣхъ св. Евангелие. Благоговѣйниятъ клисурски свещеникъ о. Станко Тошевъ своевременно подготвилъ народа да посрещне сѣжпата светиня. На 28 августъ — Успение на св. Богородица — цѣлото село съ радостъ и съ сълзи на очи отъ умиление причакало светото Евангелие, което свещеникътъ тържествено внесълъ въ св. олтарь и за пръвъ пѣтъ, следъ толкова робски години, въ осябодена Клисуря прочелъ отъ него словото Божие. Подиръ това богомолцитѣ, между които имало и много гости военни и които голѣмата църква не могла да побере, съ благоговение пристѣпляли да цѣлунатъ повърнатата светиня.

Туй трогателно и мило църковно тържество, което твърде много повишило у всички молитвеното настроение, като засилило и вѣрското чувство, щѣло да остане паметно за клисурци.

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ.

Св. Синодъ на Българската църква.

Окржно № 8464 отъ 18. XI. 1941 г. до епархийскитѣ Архиререн — приканятъ се да разпоредятъ до свещеницитѣ въ епархитѣ си да взематъ най-дейно участие въ чествуване стогодишнината отъ раждането на приснопам. Търновски митроп. Климентъ.

Ваше Високопреосвещенство,

Съ окржно № 2427, отъ 16 мартъ т. г., Ви уведомихме, че на 11 май т. г. въ цѣлата страна ще бжде отпразднувана 100-годишнината отъ раждането

и 40 години отъ смъртта на блаженопочиналия и приснопаметенъ иерархъ на св. ни Църква, писателъ и държавникъ — *Търновски митрополитъ Климентъ* (въ миръ Василь Дрუმевъ).

Наложи се, обаче, това чествуване да бжде отложено за известно време. Сега то ще стане на 23 т. м.

По решение на Св. Синодъ, приканваме Ваше Високопреосвещенство, по тоя случай да разпоредите до благоговѣйнитѣ свещеници въ богохранимата Ви епархия да взематъ най-дейно участие въ това всецърковно и всенародно чествуване, като на този день се отслужатъ панихиди за упокоение душата на мастития иерархъ и кажатъ подходящи слсва за неговия животъ, дейность и заслуги.

Тамъ, гдето има образувани нарочни комитети за отпразднуване бележитата годишнина, църковнитѣ власти да дадатъ своята пълна подкрепа на тия комитети, както и да взематъ въ съображение програмитѣ и препоржкитѣ, които за случая ще се дадатъ отъ Шуменското благотворително и културно-просвѣтно дружество „Панайотъ Воловъ“ въ гр. София.

Препоржчваме се и пр.

Намѣстникъ-председателъ на Св. Синодъ:

† *Видинский Неофитъ*

Сждебно отдѣление.

Съобщава се на заинтересованитѣ страни и лица, че на *тринадесетото* сждебно заседание на Св. Синодъ, презъ зимната му сесия на 1941 година, ще бждатъ сложени на разглеждане следнитѣ производства:

XIII сжд. заседание — 10. XII. 941 г.

- 1) в. бр. д. № 63/40 на Алекси Спасовъ, отъ с. Бръшлянъ, Русенско, и Недѣлка Петкова, отъ Русе.
- 2) в. бр. д. № 13/41 на Петъръ Маноловъ и Зора П. Кескинова, отъ Пловдивъ.
- 3) в. бр. д. № 91/41 на Константинъ Ст. Костовъ и Райна Л. Антонова, отъ София.
- 4) в. д. у. д. № 14/41 на свещеникъ Цвѣтанъ Георгиевъ, отъ с. Ковачица, Ломско.
- 5) в. бр. д. № 242/41 на Върбанъ Милевъ Недевъ и Иванка Ст. Ивановъ, отъ с. Бръговица, Горно-Орѣховско.
- 6) в. бр. д. № 243/41 на Колю Хр. Колевъ и Иванка Станчева Цонева, отъ с. Страхилово, Свищовско.
- 7) в. бр. д. № 244/41 на Цана Станчева и Симеонъ Ст. Мончевъ, отъ София.
- 8) в. бр. д. № 245/41 на Елинка Славева Тарамачка и Евтимъ Георгиевъ Новаковъ, отъ с. Плана, Самоковско.
- 9) в. бр. д. № 246/41 на инж. Страшимиръ Ивановъ, и Цвѣтанка Бояджийска, отъ София.
- 10) в. бр. д. № 247/41 на Маринъ Ив. Горановски и Вѣра Хр. Щерева, отъ Плъвенъ.
- 11) в. бр. д. № 248/41 на Илия Минковъ Спасовъ и Дина Георгиева, отъ Плъвенъ.
- 12) в. бр. д. № 249/41 на Иванъ Вълчовъ Неловъ и Тодора Ив. Вълчова, отъ с. Галиче, Орѣховско.
- 13) в. бр. д. № 250/41 на Петко Ив. Драгиевъ и Цвѣта Петкова отъ с. Баница, Врачанско.
- 14) в. бр. д. № 251/41 на Здравка Анг. Иванова и Тодоръ Андровъ Русановъ, отъ с. Гривица, Плъвенско.
- 15) в. бр. д. № 252/41 на Марийка Илиева Ненчева и Недѣлчо Балчевъ Дражевъ, отъ Сливенъ.

Забележка: Ако горното заседание не се състои на опредѣлената дата, или не се разгледатъ всички насрочени дѣла, отлагатъ се за следващото по редъ заседание.

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА.

— Въ **Народното** събрание започнаха разискванията по отговора на Тронното слово.

— **Гостуватъ** германскитѣ журналисти на българскитѣ си колеги. Посетиха Варна, Търново, Пловдивъ и др.

Въ **Сърбия** четничеството взема все по-голъми размѣри. Правителството на Недичъ взема есички мѣрки за прекратяването му.

— Сръбски четници сж стреляли съ картечници и сж хвърлили бомби срещу италиански войници въ Спалато.

Въ **Ромъния** плебисцитътъ е въ полза на правителството. Народътъ одобри политиката му.

— Между Турция и Ромъния се водятъ преговори за търговска спогодба. Такива ще се водятъ и съ Унгария.

Правителството на Турция претърпѣ промѣни. М-ръ-председателътъ Сайдамъ е въ едномесеченъ отпускъ и се замѣства отъ Сарачглу.

Франция оплака голѣмата загуба на м-ра на отбраната генералъ Юнциже, загиналъ отъ аеропланна зтополука.

Англия води жестока борба съ мохамеданитѣ отъ Иракъ, Иранъ и други области. Воененъ сждъ сжди непослушни и непокорни араби.

— Чърчилъ заяви, че Англия ще обяви война на Япония, ако последната влѣзе въ война съ Америка.

— Англия продължава да стоварва войски въ Иранъ, Иракъ, Палестина и Египетъ.

— Английската търговска и военна морина претърпѣ голѣми загуби. Германски подводници потопиха, освенъ търговски параходи, и самолетоносача „Аркъ Роялъ“ и повредиха тежко броненосеца Малая.

Американскиятъ конгресъ, следъ личната намѣса и агитация на председателя г. Рузвелтъ, сполучи да прокара измѣненята въ закона за неутралитета. Отъ сега нататкъ американскитѣ търговски параходи, въоржжени, ще могатъ да влизатъ въ пристанищата на воюващитѣ. Гласували 212 за и 194 противъ. Съ тоя законъ Америка се доближава до войната. Борбата противъ намѣсата става все по-ожесточена.

— Американското посрѣдничество за миръ между Финландия и Русия бѣ отхвърлено отъ Финландия. Америка е недоволна и щѣла да скжса дипломатически сношения.

Болшевишка Русия понася ударъ следъ ударъ. Викътъ отъ Москва за помощъ се отправя къмъ Англия и Америка, та и къмъ Китай. Руситѣ прехвърлиха войскитѣ си отъ Персия и Сибиръ, за да се спаси Москва и Кавказъ.

— Конференция въ Кавказъ ще стане между руси и англичани. Англия иска да поеме защитата на Кавказъ съ свои войски.

Япония прави последенъ опитъ за мирно уреждане съ Америка въпроситѣ за Великия океанъ, Китай и търговията. Изпратенъ е въ Вашингтонъ г. Курусу, изкусенъ дипломатъ, който ще води преговори. Американцитѣ предвиждатъ неуспѣхъ. Смѣтатъ, че войната между Америка и Япония е близка и неизбѣжна.

— Япония продължава мобилизацията и поставяне на военна нога флотата си.

Войната. Германскитѣ войски вече сж предъ пълно овладяване на Кримския полуостровъ. Военни действия се водятъ при самитѣ градове Керчъ и Се-

вастополъ, последнитѣ болшевишки пунктове, отъ дето се стремятъ тѣ да се измъкнатъ. Германцитѣ сж почнали напади и върху градоветѣ край Черно море въ Кавказъ, дето руската флота е намѣрила последно прибѣжище. Керчь вече е превзетъ.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛѢТОПИСЬ.

I. У насъ.

Почитъ къмъ загиналитѣ за родината. Миналата сжбота — Архангеловска задушница — на Софийската военно гробище бѣ отслужена отъ Н. Високопреосвещенство Софийския митрополитъ Стефанъ панихида за загиналитѣ за родината. Присѣтствуваха представители на държавнитѣ и общински власти, начело съ председателя на Нар. събрание г. Хр. Калфовъ, г-да министритѣ П. Габровски, Д. Божиловъ, В. Митакъ, ген. Даскаловъ, Д. Кушевъ и Ив. Горановъ, цѣлата военна свита на Н. В. Царя, войскови части, ученици и ученички, различни братства и организации, както и много роднини на загиналитѣ презъ войнитѣ герои. Хубави прочувствени речи произнесоха Високопреосвещ. митрополитъ Стефанъ и военниятъ министъръ г. ген. Даскаловъ. На „Вѣчная память“ всички присѣтствуващи чрезъ благоговѣйно колѣнничене изразиха почитъта си къмъ покойницитѣ-герои.

Откриване народния университетъ на телеграфопопощенци. Миналата недѣля, предъ обѣдъ, въ зала „България“ тържествено бѣ откритъ народниятъ университетъ за пощенскитѣ, телеграфни и телефонни служители, въ присѣтствие на министра на вътрешнитѣ работи г. П. Габровски и министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ г. Ив. Горановъ. На туй тържество присѣтствува и Н. Високопреосвещенство Видинския митрополитъ Неофитъ, Намѣстникъ-председателъ на Св. Синодъ.

Опровержение. Канцеларията на Св. Синодъ ни моли да съобщимъ, че твърдението на г. Дочо Христовъ въ речъта му въ парламента, че Св. Синодъ печатилъ своя календаръ въ еврейска печатница, не отговаря на истината, понеже Св. Синодъ въобще не издава календари. Такива издаватъ прицърковнитѣ съюзи (на правосл. христ. братства, на църковнитѣ служители и свещеническиятъ съюзъ), но всички тѣ сж отпечатали календаритѣ си за 1942 год. у българини. Сжщо тѣй неоснователни сж и другитѣ обвинения на г-нъ Дочо Христовъ срещу Църквата.

Нови назначения въ духовно-учебнитѣ заведения. Назначава се временно за учителъ-възпитателъ въ Пловдивската духовна семинария Христо Герровъ, завършилъ Богословския факултетъ въ София. Чредническата и библиотекарската длъжностъ въ сжщата семинария временно се възлага на учителъ-възпитателъ въ нея — иеромонахъ Иона.

Назначава се временно за преподавателъ въ пастирско-богословския институтъ при Черепишкия манастиръ Стою Еневъ Тоневъ, завършилъ Богословския факултетъ.

Изпратени на специализация. Изпращатъ се на специализация за една година: иеромонахъ Гералимъ, учителъ-възпитателъ въ Пловдивска дух. семинария — въ Швейцария, и иеромонахъ Василий, учителъ-ефимерий въ сжщата семинария — въ Германия.

Одобрена проекто-програма Св. Синодъ одобри една проекто-програма по въручение въ държавнитѣ допълнителни земедѣлски мжжки и девически училища.

Отпуснати стипендии. Св. Синодъ отпусна 44

стипендии за ученици семинаристи и студенти по богословие отъ новоосвободенитѣ земи.

Осветени храмъ и паметникъ. На 7 и 8 т. м. жителитѣ на село Разградъ-махала, Ломско, и селянитѣ отъ околността сж изживѣли рѣдко църковно-народно тържество: освещаване на новопостроения храмъ и откриване паметника на падналитѣ отъ селото герои въ тритѣ войни. По този случай въ селото пристигналъ Н. Преосвещенство Проватския епископъ Софроний, викарий на св. Видинска Митрополия, придруженъ отъ Всеблаговѣйния Ломски архиерейски намѣстникъ прот. Г. Герасимовъ, и билъ тържествено посрещнатъ и привѣтствуванъ отъ свещеника, кмета, учителитѣ и народа. Високиятъ гостъ отговорилъ съхубави думи и предалъ на селянитѣ благословението на Н. Високопреосвещенство Видинския митрополитъ Неофитъ. Следъ освещението на храма Епископътъ произнесълъ назидателно слово за нуждата и ролята на Божия храмъ — говорилъ въ родолюбивъ духъ и при откриване на паметника. На тържествата е присѣтствувалъ и г. Началникътъ на гарнизона отъ гр. Ломъ съ войскава часть, която е устроила и заръ сж церемония въ навечерието на праздеството. Тѣзи два дена били изживѣни въ повишено духовно настроение и силно родолюбие.

Радио-сказка. По случай Архангеловската задушница и всенародната почитъ къмъ падналитѣ родни воини презъ разнитѣ войни за обединението на българския народъ, Негово Високопреподобие архимандритъ Дамаскинъ, секретаръ на Св. Синодъ, произнесе въ сжбота, по обѣдъ, предъ микрофона на радио София сказка, на тема: „Култътъ къмъ покойницитѣ“.

Радио-концертъ. Хорътъ на Соф. дух. семинария, подъ диригентството на учителя г. Георги п. Василевъ, на 15 т. м. по обѣдъ, по случай всенародния поменъ къмъ покойницитѣ, изнесе трауренъ концертъ предъ микрофона на радио София — бѣха изпълнени подходни църковни пѣснопѣния.

II. Въ чужбина.

Ромънската църква. Мисионерското дѣло въ завзетитѣ земи отъ Съветския съюзъ. Ромъния е единствената православна страна, която участвува активно въ свещената война противъ болшевиѣзма. Целта на това участие, което струва много материални и човѣшки жертви на ромънския народъ, е освободението на ромънскитѣ провинции Бесарабия и Буковина, които бѣха окупирани отъ Съветитѣ презъ 1940 година. Следъ възвръщането на тия провинции къмъ Ромъния, църковнитѣ власти, съ съдействието на военнитѣ и граждански власти, се заели съ възстановяването на религиозния животъ, който се намиралъ въ плачевно състояние, вследствие на антирелигиозната дейностъ на временнитѣ болшевишки господари. Свещеницитѣ-бѣжанци се завърнали по еноритѣ си; църковнитѣ имоти, конфискувани отъ болшевишката власть, били възвърнати на църквитѣ; храмоветѣ, пострадали отъ разрушителната дейностъ на отстѣпващитѣ съветски войски, започнали да се възстановяватъ, благодарение шедрата пожертвователностъ на вѣрующитѣ православни ромъни.

Дейността на Ромънската православна църква, обаче, не се е ограничила само въ бившитѣ ромънски провинции — Бесарабия и Буковина. Съ проникване на ромънскитѣ войски въ предѣлитѣ на Съветския съюзъ, църковнитѣ власти организирали мисионерското дѣло въ новозаетитѣ земи. За тази целъ заминали нѣколко православни архиереи и стотина свещеници, на които било повѣрено трудното дѣло за възвръща-

не на руския народъ въ лоното на Православната църква.

Ромънскиятъ печатъ единодушно изказва възторга си отъ това историческо начинание на Православната ромънска църква. Нѣкои ромънски вестници, както съобщава Biserica Ortodoxa Romana, направили анкета между най-добритѣ представители на ромънската мисль и общественостъ, за да се опредѣлятъ целитѣ на ромънския народъ въ сегашната война следъ освобождението на Бесарабия и Буковина. Всички единодушно посочили на историческата роля на Ромъния за запазване православната вѣра отъ варварското нашествие на безбожния комунизъмъ и нейното възстановление и обновление срѣдъ народитѣ, освобождавани чрезъ свещенната война отъ духовното потисничество на болшевиизма.

Въ Финландия. Освобождение на Валаамския манастиръ. Още въ края на месецъ септемврий финландскитѣ войски, водейки боеве въ Карелия, бѣха завладѣли Валаамския островъ въ Онежкото езеро и намиращия се на този островъ прочутъ руски Валаамовски манастиръ. Болшевицитѣ, както съобщава „Православная Русь“, напуснали острова безъ бой, благодарение на което богатиятъ манастиръ избѣгналъ разрушенията, които постигнали другитѣ части на Карелия. Съборната църква въ манастира уцѣлѣла, освенъ стѣклата, които всички били изпочупени. Презъ време на своето владичество болшевицитѣ устроили въ тая църква комунистически клубъ, съ сцена на солея, за което свидетелствували редоветѣ пейки по цѣлия храмъ. Всички кръстове и кубета останали цѣли.

Обявление. Изгубеното кръщелно свидетелство № 17 на Ангелъ Наконъ Пешевъ, отъ с. Ярловци, Царьбродско, да се счита невалидно. Издаденъ му е дубликатъ. гара Драгоманъ, 27. X. 1941 год.
1—200—1 Енор. свещеникъ *Неофитъ Величковъ.*

Биримирско Църковно настоятелство.

Обявление № 28. На 14 декемврий т. г. отъ 3—5 часа следъ обѣдъ въ кметското намѣстничество ще се произведе публиченъ търгъ съ явна конкуренция, за отдаване подъ наемъ църковната зеленчукова градина находяща се при „Искъра“ отъ 30 декара за срокъ отъ 3 години, начиная отъ 1. I. 1942 година.

Първоначална цена 350 лв. на декаръ годишенъ наемъ.

Залогъ за правоучастие въ търга 10%.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки день и часъ въ дома на енорийския свещеникъ.

с. Биримирци, 11. IX. 1941 г.

1—201—1 *Отъ Настоятелството.*

Обявление № 51. Издадениятъ дубликатъ кръщелно свидетелство на името Недю Рашевъ, отъ с. Горско Новосело, Горно-Орѣховско, подъ № 11, отъ 2. VII. 1937 г. да се счита невалидно. На сжщия следъ законния срокъ за публикациитѣ ще се издаде въ преписъ ново, съгл. решение № 34554 отъ 16. X. 1941 год. на св. Митрополитъ.

с. Гор. Ново село, XI. 1941 г.

1—198—1 Енор. свещ. *Н. Тоневъ.*

Обявление № 656. Изгубенитѣ метрически кръщелни свидетелства на Иванъ Г. Костовъ, отъ гр. Г. Джумая, № 98, на Йордана Ангелова, отъ с. Лешко, Г. Джумайско, № 164, и на Павелъ Георгиевъ, отъ с. Сърбиново, Г. Джумайско, № 356, да се считатъ невалидни. Издадени сж преписи вмѣсто тѣхъ.

Отъ Горно-Джумайското Архиперейско Намѣстничество.

1—194—1

КАМБАНИ ЦЪРКОВНИ, УЧИЛИЩНИ

Винаги голѣмъ изборъ, съ ясни и продължителни тонове камбани ще намѣрите въ лѣярницата на дипломиранитѣ камбанолѣяри

Братя Алексиеви ул. „Велбуджъ“ № 3 — Пловдивъ.

Изработваме по конкурсъ и поръчки и ги доставяме срещу гаранция чрезъ всички Митрополии. Замѣняваме и преливаме спукани въ Пловдивъ и на самото мѣсто.

1—203—1

Обявление № 156. Иванка Димитрова Велинова, изъ село Пан. Хитово, изгубила кръщелното си свидетелство. Да се счита невалидно. Издаденъ е дубликатъ. Село Палатица, 31. X. 1941 г.

1—195—1

Енор. свещ. *Ст. Н. Стефановъ.*

Обявление № 16. Изгубенитѣ кръщелни свидетелства на Галина Щ. Боткова, Елена Н. Чилева, Иванъ Ат. Хаджиевъ, Иванъ Г. Жеговъ, Райна Хр. Чилева и Надежда Кост. Тумбева, отъ гр. Разлогъ, да се считатъ невалидни. Издадени сж дубликати.

гр. Разлогъ, 30 октомврий 1941 година.

1—196—1

1-ий Разложки Енор. Свещ. *П. Дивизиевъ.*

Обявление № 12. Изгубенитѣ кръщелни свидетелства на Апостолъ Ил. Радушинъ, Станко Д. Жеговъ, Калина Г. Кръчанова и Борисъ Ат. Джолевъ, отъ гр. Разлогъ, да се считатъ невалидни. Издадени сж дубликати.

гр. Разлогъ, 30 октомврий 1941 година.

1—192—1

II-ий Енор. свещеникъ *В. п. Атанасовъ.*

Обявление. Изгубенитѣ кръщелни свидетелства на Никола Димовъ Василевъ и Донка Петкова Гирджикова с. Драгижево, В. Търновско, да се считатъ невалидни, издадени сж дубликати.

с. Драгижево 29. X. 1941 г.

1—191—1

Енор. свещ. *Т. Г. Трифоновъ.*

Обявление. Изгубенитѣ кръщелни свидетелства на Благой Г. Калояновъ и Ангелъ Василевъ, отъ с. Долно Драглище, Разложко, сж замѣнени съ дубликати.

с. Долно Драглище, 10. XI. 1941 г.

1—204—1

Енор. свещ. *Сп. Чолаковъ.*

Обявление № 69. Изгубеното кръщелно свидетелство на Елена Костадинова Георгиева, отъ с. Българи, М. Търновско, да се счита невалидно. Издаденъ е дубликатъ.

с. Българи, 7. XI. 1941 година.

1—205—1

Енорийски свещеникъ *Кирилъ Поповъ.*

Обявление № 27. Изгубеното кръщелно свидетелство на Фроска Димитрова Михаилова Танчева, отъ Бургасъ, да се счита невалидно. Издаденъ дубликатъ.

Бургасъ, 12 ноемврий 1941 год.

1—202—1

Енор. свещ. *Прот. Ст. П. Стефановъ.*

Обявление № 83. Изгубенитѣ кръщелни свидетелства на Ангелъ Апостоловъ Андреевъ и Катерина Белева Георгиева, отъ гр. Девинъ, да се считатъ невалидни. Издадени сж дубликати.

гр. Девинъ 30 октомврий 1941 г.

1—199—1

Енорийски свещеникъ *А. Головченко.*

Гл. редакторъ: Хр. Поповъ.

Печатъ С. М. Стайковъ — София.